

OBSAH

Prvá kapitola

ÚVOD DO KÁNONICKÉHO PRÁVA

I. Etymológia slova „kánon“	3
II. Katolícka cirkev a právo	4
A. Cirkev – spoločnosť (<i>societas</i>)	4
B. Právne dokonalá spoločnosť (<i>societas iuridica perfecta</i>)	4
1. Prvky právne dokonalej spoločnosti a katolícka cirkev	4
III. Pojem kánonické právo	6
IV. Recepčia právnych noriem štátu kánonickým právom	7
V. Predmet kánonického práva.	8
VI. Delenie objektívneho kánonického práva	9
A. Delenie práva podľa základu (kritérium prameňa poznávania práva).	9
1. Prirodzené právo	9
2. Pozitívne právo	10
B. Delenie práva podľa pôvodu noriem (kritérium autora práva)	10
1. Božie právo.	10
2. Ľudské právo (rýdzo cirkevné právo)	11
C. Delenie práva podľa jeho formy (kritérium formy práva)	11
1. Písané právo	11
2. Nepísané právo (obyčajové právo)	11
D. Delenie práva podľa okruhu pôsobnosti (kritérium záväznosti)	12
1. Univerzálne (všeobecné) právo.	12
2. Partikulárne právo	12
3. Osobitné právo.	12
E. Delenie práva podľa povahy subjektov právnych vzťahov a realizovaného záujmu	12
1. Verejné právo	12
2. Súkromné právo	13
F. Delenie práva podľa lokalizácie právnych noriem	13
1. Kódexové právo	13
2. Mimokódexové právo	14
G. Delenie práva vzhľadom na statické alebo dynamické postavenie subjektívnych práv a povinností.	15

1. Hmotné právo	15
2. Procesné právo	16

Druhá kapitola

PRAMENE KÁNONICKÉHO PRÁVA

I. Pojem a rozdelenie	17
II. Normatívne právne akty	18
A. Pojem normatívny právny akt	18
B. Cirkevný zákon (<i>lex ecclesiastica</i>)	19
1. Vymedzenie pojmu cirkevný zákon	19
2. Podstatné znaky zákona	20
3. Súhlas viery.	22
4. Zrušenie zákona	23
5. Obsah cirkevných zákonov	23
C. Všeobecný dekrét	24
D. Iné normatívne právne akty	24
1. Všeobecný vykonávací dekrét	24
2. Štatúty (stanovy)	25
III. Obyčaj (<i>consuetudo</i>)	25
A. Znaký obyčaje	26
B. Druhy obyčaje	27
IV. Normatívne zmluvy	28
A. Konkordát.	29
1. Pojem konkordát a predmet jeho úpravy.	29
a) Veci zmiešané (<i>res mixtae</i>)	30
b) Veci nadprirodzené (<i>res supranaturales</i>)	30
c) Veci časné (<i>res temporales</i>)	30
2. Právna povaha konkordátu.	31
a) Teória výsady (<i>theoria privilegiorum</i>)	31
b) Teória zákona (<i>theoria legis</i>)	32
c) Teória zmluvy (<i>theoria contractus</i>)	32
3. Platnosť a záväznosť konkordátu	33
4. Zánik konkordátu	33
5. Vyhlásenie konkordátu.	34
V. Výklad (interpretácia) práva	34

A. Pojem a význam výkladu.	34
B. Druhy výkladu	35
1. Klasifikácia výkladu podľa autora (subjektu) výkladu.	35
a) Autentický výklad	35
b) Forenzný výklad	35
c) Súkromný (doktrinálny) výklad	36
2. Klasifikácia výkladu podľa dosahu výkladu vzhľadom k textu zákona	36
a) Rozširujúci výklad	36
b) Zuzujúci výklad	36
c) Striktný výklad.	36
3. Klasifikácia výkladu podľa právneho účinku výkladu.	37
a) Deklaratórny výklad	37
b) Konštitutívny výklad.	37
4. Klasifikácia výkladu podľa použitých metód	37
a) Gramaticko-logický výklad	37
b) Systematický výklad	38
c) Teleologický výklad	38
d) Historický výklad	38
C. Zásady výkladu	38
VI. Doplnenie chýbajúceho zákona	40
A. Analógia zákona	40
B. Analógia práva	40
C. Právna veda a prax Rímskej kúrie	40
D. Spoločná a stála mienka odborníkov	41
VII. Epikia – spôsob aplikácie zákona v mimoriadnych prípadoch	41
A. Pojem a význam epikie	41
B. Epikia v platnom kánonickom práve.	42

Tretia kapitola

INDIVIDUÁLNE PRÁVNE AKTY (AKTY APLIKÁCIE PRÁVA)

I. Úvod	44
II. Správny akt (administratívny úkon)	44
A. Delenie správnych aktov	46
B. Privilegium	46

1. Nadobudnutie privilégia	47
2. Zánik privilégia.	47
C. Dišpenz	48
1. Podmienky udeľovania dišpenzu.	49
2. Udeľovateľ dišpenzu	49
3. Dišpenz v naliehavom prípade	50
4. Zánik dišpenzu	51
III. Súdne akty	51
.	

Štvrtá kapitola

FYZICKÉ A PRÁVNICKÉ OSOBY

Pojem osoba	52
A. Fyzické osoby podľa kánonického práva.	52
1. Kánonickoprávna spôsobilosť fyzických osôb	52
2. Spôsobilosť fyzických osôb právne konať.	53
B. Právnické osoby podľa kánonického práva	54
1. Pojem právnická osoba.	54
2. Právnické osoby v katolíckej cirkvi	55
.	

Piata kapitola

PRÁVNE SKUTOČNOSTI

I. Pojem a rozdelenie	57
II. Právny úkon	58
A. Pojem a predpoklady platnosti právneho úkonu	58
B. Neplatnosť právneho úkonu.	59
1. Dôvody neplatnosti právneho úkonu	59
2. Súhlas a rada	61
.	

Šiesta kapitola

RIADIACA MOC V KATOLÍCKEJ CIRKVI

I. Úvod	62
II. Riadiaca moc – pojem a nadobudnutie.	62
Fórum – oblasť výkonu riadiacej moci	63
III. Rozdelenie riadiacej moci	64

IV. Ordinár	65
V. Zásada „ <i>supplet Ecclesia</i> “	66

Siedma kapitola CIRKEVNÝ ÚRAD

I. Pojem cirkevný úrad	67
II. Nadobudnutie cirkevného úradu	67
III. Spôsoby poverenia cirkevným úradom	68
A. Slobodné udelenie cirkevného úradu	69
B. Kánonické ustanovenie do cirkevného úradu na základe prezentácie. . .	69
C. Voľba do cirkevného úradu	70
IV. Uprázdnenie (strata) cirkevného úradu	73
A. Uprázdnenie cirkevného úradu na základe právnej udalosti	73
1. Uprázdnenie úradu smrťou nositeľa úradu.	73
2. Uprázdnenie úradu uplynutím vopred určeného času	74
3. Uprázdnenie úradu dovŕšením ustanoveného veku	74
4. Uprázdnenie úradu ukončením práva (funkcie) udeľovateľa úradu . .	74
B. Uprázdnenie cirkevného úradu na základe právneho úkonu	75
1. Uprázdnenie úradu zrieknutím sa úradu.	75
2. Uprázdnenie úradu preložením	75
3. Uprázdnenie cirkevného úradu odvolaním z úradu	76
4. Uprázdnenie cirkevného úradu odňatím úradu	76
5. Uprázdnenie cirkevného úradu splnením mandátu (úlohy)	77

Ôsma kapitola ÚSTAVNÉ PRÁVO KATOLÍCKEJ CIRKVI

I. Úvod	78
II. Kresťania a ich jednotlivé stavy v rámci cirkvi	78
III. Hierarchické zriadenie katolíckej cirkvi na univerzálnej úrovni	79
A. Pojem „morálna osoba“	79
B. Najvyššia autorita cirkvi	79
Apoštolská postupnosť	80
C. Rímsky veľkňaz (<i>Pontifex Romanus</i>) – pápež	81
1. Pápež a jeho právne postavenie v cirkvi	81
2. Práva pápežskej moci.	83
3. Voľba pápeža	84

a) Historický vývoj	84
b) Voľba pápeža podľa platného práva	85
ba) Začiatok uprázdnenia Apoštolského stolca	85
bb) Obdobie uprázdnenia Apoštolského stolca.	86
bc) Priebeh voľby pápeža	87
bd) Miesto voľby	88
be) Osoby oprávnené voliť pápeža	88
bf) Volebný akt	89
bg) Pasívne volebné právo a účinky zvolenia	90
D. Kolégium biskupov	91
1. Ekumenický koncil (<i>Concilium Oecumenicum</i>)	91
2. Biskupská synoda (<i>Synodus Episcoporum</i>)	92
E. Kolégium kardinálov	92
IV. Rímska kúria	93
A. Všeobecná charakteristika Rímskej kúrie	93
B. Štruktúra Rímskej kúrie	95
1. Štátny sekretariát.	95
2. Kongregácie	95
3. Súdny	98
4. Pápežské rady	99
5. Úrady.	99
6. Iné inštitúcie Rímskej kúrie	100
7. Advokáti	100
8. Inštitúcie patriace k Apoštolskej stolici	100
V. Hierarchické zriadenie katolíckej cirkvi na partikulárnej úrovni	101
A. Jednotky partikulárnej cirkvi.	101
1. Diecéza	101
2. Kvázidiecézy	102
a) Územné opátstvo.	102
b) Územná prelatúra	103
c) Apoštolská administratúra	103
3. Osobitné jednotky partikulárnej cirkvi	103
a) Vojenský ordinariát	103
b) Personálna prelatúra	103

4. Misie <i>sui iuris</i>	104
a) Apoštolská prefektúra	104
b) Apoštolský vikariát	104
B. Cirkevná provincia	104
C. Autority partikulárnej cirkvi	105
1. Biskupi vo všeobecnosti	105
2. Diecézny biskup	107
3. Titulárny biskup	107
4. Konferencia biskupov	108
VI. Farnosť	109
A. Etymologický základ slova farnosť a vznik inštitútu farnosti	109
B. Pojem farnosť	110
C. Zriadenie, zrušenie a zmena farnosti	111
D. Vedenie farnosti	111
1. Farár	111
2. Spoločná duchovná správa	113
3. Farský administrátor	113
E. Strata úradu farára	113
F. Iné osoby pôsobiace vo farnosti	115
1. Kaplán (farský vikár)	115
2. Diakon	116
3. Laik	116

Deviata kapitola

KÁNONICKÉ MANŽELSKÉ PRÁVO

I. Pojem manželstvo podľa kánonického práva.	118
II. Podstatné vlastnosti manželstva.	118
1. Jednota manželstva	119
2. Nerozlučiteľnosť manželstva	119
III. Putatívne (zdanlivé) manželstvo	120
IV. Druhy manželstva	120
A. Druhy manželstva podľa kritéria povahy manželstva	120
1. Sviatosťné manželstvo	120
2. Nesviatosťné manželstvo	121

B. Druhy manželstva podľa kritéria formy právnej úpravy	122
1. Kánonické manželstvo	122
2. Nekánonické manželstvo	122
C. Druhy manželstva podľa spôsobu uzavierania manželstva	123
1. Verejné manželstvo	123
2. Tajné manželstvo	123
D. Druhy manželstva podľa kritéria účinkov manželstva	124
1. Platné manželstvo	124
2. Neplatné manželstvo	124
E. Druhy manželstva podľa kritéria dovolenosti	125
1. Dovoľené manželstvo	125
2. Nedovoľené manželstvo	125
V. Forma uzavierania manželstva	127
A. Riadna forma uzavretia manželstva (kánon 1108)	127
B. Mimoriadna forma uzavretia manželstva	128
VI. Manželské prekážky v kánonickom práve	128
A. Pojem	128
B. Všeobecne o manželských prekážkach	129
C. Dišpenzovanie od manželských prekážok	129
D. Jednotlivé manželské prekážky	130
1. Nedostatočný vek (kánon 1083)	130
2. Impotencia (kánon 1084)	130
3. Platný manželský zväzok (kánon 1085)	131
4. Rozdielne náboženstvo (kánon 1086)	132
5. Posvätný rád (kánon 1087)	132
6. Verejný večný sľub v rehoľnom inštitúte (kánon 1088)	133
7. Únos (kánon 1089)	133
8. Zločin (kánon 1090, § 1 a 2)	134
9. Pokrvné príbuzenstvo (kánon 1091)	134
10. Švagrovstvo (kánon 1092)	135
11. Verejná mravopočestnosť (kánon 1093)	135
12. Osvojenie (kánon 1094)	135
VII. Manželský súhlas podľa kánonického práva	136
A. Pojem a podstata manželského súhlasu	136

B. Spôsob prejavovania manželského súhlasu	136
C. Psychická neschopnosť dať manželský súhlas	136
1. Nedostatočné používanie rozumu	138
2. Vážny nedostatok rozoznávacieho úsudku, pokiaľ ide o podstatné manželské práva a povinnosti	138
3. Nemožnosť prevziať na seba podstatné záväzky manželstva z dôvodov psychickej povahy	139
D. Vady manželského súhlasu.	139
1. Vady poznávacej schopnosti (kánony 1096 až 1099)	139
a) Nevedomosť	139
b) Omyl	139
2. Vady manželského súhlasu vyplývajúce z vôle.	141
a) Simulácia.	142
b) Neprípustná podmienka pripojená k manželskému súhlasu.	142
c) Násilie a veľký strach	143
VIII. Účinky manželstva	144
IX. Zmiešané manželstvo podľa kánonického práva	145
X. Zánik manželstva	147
A. Zánik manželstva smrťou jedného alebo oboch manželov	147
B. Zánik manželstva rozviazaním (rozlúčením) manželského zväzku	148
1. Rozviazanie platného a nedokonaného manželstva dišpenzom pápeža	148
a) Historický pohľad	148
b) Platná právna úprava.	149
2. Rozviazanie nesviatostného manželstva dišpenzom pápeža (<i>Privilegium Petrinum</i>)	149
a) Historický vývoj	150
b) Platná právna úprava rozviazania manželstva v prospech viery.	152
C. Zánik manželstva uzavretím nového manželstva	153
1. <i>Privilegium Paulinum</i> (privilégium viery)	153
2. Možnosť vybrať si jednu z viacerých žien alebo jedného z viacerých mužov v polygamnom manželstve.	154
3. Rozlúčenie manželstva z dôvodu nemožnosti obnoviť manželské spolužitie.	154
XI. Splatnenie (náprava) manželstva	154

A. Jednoduchá konvalidácia manželstva (kánony 1156 až 1160)	155
1. Konvalidácia z dôvodu existencie manželskej prekážky	155
2. Konvalidácia z dôvodu vady formy uzavretia manželstva	156
3. Konvalidácia z dôvodu vady manželského súhlasu	157
B. Základná náprava manželstva	157
1. Základná náprava z dôvodu existencie manželskej prekážky	158
2. Základná náprava manželstva uzavretého vadnou formou	158
XII. Manželská odluka bez zániku manželstva (separácia)	159
A. Dôvody manželskej odluky.	159
B. Nastúpenie právnych účinkov odluky	160
.	

Desiata kapitola

KÁNONICKÉ TRETNÉ PRÁVO

I. Úvod	162
II. Pramene kánonického trestného práva.	163
III. Pojem kánonické trestné právo hmotné	163
IV. Trestný zákon a trestný príkaz	164
V. Trestný čin podľa kánonického práva.	164
VI. Podmienky trestnej zodpovednosti	165
1. Protiprávnosť	165
2. Naplnenie skutkovej podstaty trestného činu.	166
a) Subjekt trestného činu	166
b) Subjektívna stránka trestného činu	167
c) Objekt trestného činu	167
d) Objektívna stránka trestného činu	168
VII. Delenie cirkevných trestov	168
VIII. Najvýznamnejšie zásady kánonického trestného práva	170
IX. Polepšujúce tresty (cenzúry)	171
A. Exkomunikácia	172
B. Interdikt	172
C. Suspenzia	172
X. Odpykávacie tresty	172
XI. Zánik trestov	173

XII.	Kategórie trestných činov	174
A.	Trestné činy proti náboženstvu a jednote cirkvi	174
B.	Trestné činy proti cirkevným autoritám a slobode cirkvi.	174
C.	Trestné činy pri výkone cirkevných úloh a ich uzurpácie.	174
D.	Trestné činy ohrozovania dobrého mena a falšovania listín	175
E.	Trestné činy proti osobitným záväzkom	175
F.	Trestné činy proti ľudskému životu, zdraviu a slobode	175

Jedenásta kapitola

KÁNONICKÉ PROCESNÉ PRÁVO

I.	Úvod	176
A.	Predmet procesu.	176
B.	Druhy procesov	176
1.	Sporový proces (kánony 1501 až 1670)	176
2.	Trestný proces (kánony 1717 až 1731)	176
3.	Administratívny (správny) proces (kánony 1732 až 1752)	177
4.	Osobitné procesy (kánony 1671 až 1716)	177
II.	Súdna príslušnosť.	178
A.	Mimoriadna (osobitná) príslušnosť	178
1.	Výlučná príslušnosť súdnej moci pápeža	178
2.	Výlučná súdna príslušnosť Rímskej rotý	179
B.	Riadna súdna príslušnosť	179
III.	Štruktúra súdov a ich kompetencie	181
A.	Súdy prvého stupňa	181
1.	Súdy prvého stupňa na miestnej (partikulárnej) úrovni.	181
a)	Diecézny súd	181
b)	Arcidiecézny súd.	182
c)	Interdiecézny súd	182
d)	Súd rehoľného inštitútu	183
2.	Súdy prvého stupňa na celocirkevnej úrovni	183
	Rímska rota.	183
B.	Súdy druhého stupňa	184
1.	Súdy druhého stupňa na miestnej úrovni	184
a)	Metropolitný súd.	184
b)	Súd rehoľného inštitútu	184

2. Súdny druhého stupňa na celocirkevnej úrovni	184
Rímska rota	184
C. Súdny tretieho stupňa	184
D. Súdny Apoštolskej stolice	185
1. Apoštolská penitenciária	185
2. Rímska rota	186
3. Apoštolská signatúra	186
E. Členovia súdu	189
1. Diecézny biskup ako sudca	189
2. Súdny vikár (oficiál) a pridelení súdni vikári	189
3. Diecézni sudcovia	190
F. Iné verejné authority súdneho procesu	190
G. Iné osoby pôsobiace v súdnom konaní.	192
H. Forma a spôsob rozhodovania súdneho tribunálu.	192
I. Procesné strany (účastníci konania) a ich zástupcovia	193
1. Spôsobilosť byť procesnou stranou (<i>capacitas agendi in iudicio</i>)	193
2. Procesná spôsobilosť (<i>capacitas standi in iudicio</i>)	193
3. Právny zástupca a advokát.	194
J. Žaloba a námietka.	194
IV. Riadne sporové súdne konanie	195
A. Uvedenie kauzy (začatie konania)	195
1. Žalobný spis.	196
2. Predvolanie na súdne konanie (<i>citatio</i>) a jeho účinky	196
B. Dosvedčenie sporu (<i>litis contestatio</i>)	197
C. Nastolenie sporu (<i>litis instantia</i>)	197
D. Dôkazné konanie	198
Dôkazné prostriedky	198
E. Konanie o predbežnej otázke (vedľajšie konanie)	200
F. Záver súdneho konania.	201
G. Súdny výrok	201
1. Pojem a podstata súdneho výroku	203
2. Spôsob rozhodovania o rozsudku (kánony 1609 a 1610)	203
3. Štruktúra rozsudku	204
a) Materiálne náležitosti rozsudku (kánony 1612, § 2 a 3)	204

b) Formálne náležitosti rozsudku (kánon 1612, § 1 a 4)	204
4. Zverejnenie a doručenie rozsudku	205
H. Napadnutie rozsudku (opravné prostriedky voči rozsudku)	205
1. Vymáhanie nulity rozsudku	205
2. Odvolanie voči rozsudku	206
I. Právoplatnosť rozsudku.	207
J. Výkon rozsudku (exekúcia)	207
K. Navrátenie do pôvodného stavu	207
V. Mimoriadny (ústny) sporový proces	208
A. Všeobecne o ústnom sporovom procese.	208
B. Postup v ústnom sporovom procese	209
VI. Manželské procesy	210
A. Proces na vyhlásenie nulity manželstva	211
1. Úvod	211
2. Súdna príslušnosť	211
3. Aktívna procesná legitimácia	211
4. Postup súdu pred vykonávaním dôkazov	212
5. Dôkazné konanie a záver konania.	212
6. Rozsudok	213
7. Odvolanie.	214
8. Dokladový proces	215
B. Proces manželskej odluky	215
1. Kompetentné authority na riešenie manželskej odluky	215
2. Procesný postup pri riešení manželskej odluky	216
a) Administratívny proces	216
b) Súdny proces pred cirkevným súdom	216
c) Súdny proces pred občianskym súdom štátu	217
C. Proces na udelenie dišpenzu od uzavretého a nedokonaného manželstva	217
1. Konanie pred diecéznym biskupom (prvá fáza procesu)	218
2. Konanie pred Apoštolskou stolicou (druhá fáza procesu)	219
D. Proces na vyhlásenie predpokladanej smrti manžela.	220
E. Proces rozlúčenia manželstva v prospech viery.	220
1. Príprava procesu na diecéznej úrovni.	221
a) Kompetentné authority pri vyšetrovaní kauzy	221

b) Vyšetrovanie kauzy.	221
2. Preskúmanie žiadosti Apoštolskou stolicou.	221
VII. Proces na vyhlásenie nulity posvätnej vysviacky.	222
A. Dôvody nulity posvätnej vysviacky	222
B. Procesný postup v kauze nulity posvätnej vysviacky	222
VIII. Trestný proces	223
A. Súdna príslušnosť a spôsob rozhodovania	224
B. Predbežné zisťovanie.	224
C. Postup v procese	225
1. Súdny proces	225
a) Postup súdu pred vydaním rozsudku.	225
b) Rozsudok	225
c) Odvolanie voči rozsudku.	226
2. Mimosúdny (administratívny) proces.	226
IX. Proces beatifikácie a kanonizácie	227
A. Historické základy a etapy uctievania svätých	227
B. Pojmy beatifikácia a kanonizácia	228
C. Procesný postup pri beatifikácii a kanonizácii	228
1. Diecézna fáza kauzy	229
2. Pokračovanie procesu pred Kongregáciou pre kauzy svätých (druhá fáza).	230
X. Správny (administratívny) proces.	231
A. Opravné prostriedky voči správnym aktom (rekurzy)	231
1. Remonštrácia	231
2. Hierarchický rekurz.	231
B. Správny sporový proces na druhej sekcii Apoštolskej signatúry	233
C. Proces odvolávania farára	234
1. Dôvod odvolania farára	234
2. Subjekty podliehajúce normám o odvolaní farára	234
3. Procesný postup	234
D. Proces preloženia farára	235

Dvanásta kapitola

APOŠTOLSKÁ STOLICA A MEDZINÁRODNÉ PRÁVO

I. Lateránske dohody	237
A. Obsah politickej dohody	237
B. Obsah finančnej dohody	238
II. Postavenie Apoštolskej stolice podľa noriem medzinárodného práva . .	238
A. Teritoriálna a personálna suverenita Apoštolskej stolice	238
B. Znaký medzinárodnoprávnej subjektivity Apoštolskej stolice	239
III. Diplomatickí zástupcovia rímskeho veľkňaza	240
Pápežská diplomacia podľa platného práva	240
1. Pôsobnosť reprezentantov Apoštolskej stolice	241
2. Úlohy pápežských legátov	243
3. Zánik úradu legáta	243
BIBLIOGRAFIA	245
Pramene a preklady prameňov	245
Literatúra	246
Časopisy	249